

AKYS -tiedote

joulukuu 2006

Arabikansojen ystävyysseura ry

Libanon – Jälleen!

"Luolamadonna" Leena Sarasteen teoksesta: "Rakkaani Palestiina", vuodelta 1983

www.kaapeli.fi/akys

جمعية الصداقة الفنلندية - العربية

Pääkirjoitus:

Yhdysvaltain ja Israelin sotapolitiikka
täydellisessä umpikujassa 3

Libanon:

Sodan pysyvät tuhot ja Beirutin viha 4

Sota nosti pintaan lapsuuden traumaattiset kokemukset 5

Kesäloma muuttui sodaksi 6

Apua Libanonin palestiinalaispakolaisille 7

Länsi arabimaailmaa vastaan:

Lähi-itä - sanoista sanojen takana 8

Irak - miten kaaos kehitettiin 9

Runokuva:

Etelä-Libanon 1980 10

Matkailu:

Syyria – historiaa ja nähtävyyksiä pursuava maa 12

Tunisian Saharaan 14

Ramadanin viettoa Libyassa 17

AKYS-tiedote
Joulukuu 2006
Arabikansojen
ystävyyssseura ry

AKYS
PL 698
00101 Helsinki

Päätoimittaja Ilona Junka
Taitto Ari Sardar
Kansikuva Leena Saraste

Yhteystiedot:

Yhteydenottokortti 17

Ota yhteyttä 18

Apua Palestiinaan:

Diabetesleiriltä elämän eväitä Betlehemissä 18

Anna erilainen lahja 20

Yhdysvaltain ja Israelin sotapolitiikka täydellisessä umpikujassa

Tänä vuonna olemme jälleen joutuneet seuraamaan maailman tilanteen vaikeutumista. Israel kylvi kesäsodassa Etelä-Libanonin täyteen sirpalepommeja, tuhosi infrastruktuurin ja saastutti meren Libanonin edustalta. Lisäksi Israel kuritti gazalaisia ohjusiskuun sekä jatkoi muurin rakentamista ja siirtokuntien laajentamista Länsirannalla. Irakissa Yhdysvaltain miehityksen uhrien määrä alkoi kesällä lisääntyä hälyttävästi ja puheet sisällissodasta yleistyivät. Sisällissota saattaisi johtaa Irakin jakautumiseen kolmeen osaan, mikä itse asiassa voi jopa vastata USA:n intressiä, sillä jakautunutta maata olisi helpompi hallita.

Samalla kun katastrofi pahenee, alkaa vihdoinkin nousta myös merkkejä, että USA:n ja Israelin toimet eivät enää saa hyväksyntää maailmalla. Itse asiassa molempien maiden sotapolitiikka on täydessä umpikujassa. USA:n toimien uskottavuutta on syönyt mm. arvovaltaisessa englantilaisessa Lancet-lehdessä julkaistu laskelma, jonka mukaan Irakin sodan uhrien määrä on noussut jo 650 000 henkeen. Monet myös muistavat vielä sen, että Yhdysvallat alunperin tuki nyt tuomittua Saddamia.

Amerikkalaiset ovat myös alkaneet ihmetellä, miten iso hinta heidän itsensä maksettavaksi tästä sodasta koituu. Demokraattien voitto kongressivaaleissa osoittaa mielialojen muutosta, vaikka se ei USA:n sotapolitiikkaa muuttaisikaan. Syksy näyttää tätä kirjoitettaessa romahduttaneen presidentti Bushin arvostuksen ja toimintalinjan jopa siihen mittaankin, että mies joutuu miettimään pyytäisikö Iranilta ja Syyrialta apua Irakin tilanteen rauhoittamiseen.

Merkittävä on myös arvovaltatappio, jonka Israel kärsi myttyyn mennessä hyökkäyksessään Libanoniin. Israel raunioitti Etelä-Libanonin, mutta näistä raunioista nousi entistä vahvempi Hizbollah, jonka arvostus on kohonnut kautta koko arabimaailman.

Palestiinassa Hamas-hallinto näyttää tätä kirjoitettaessa olevan valmis joustamaan tosiasioiden edessä ja etsii puolueetonta pääministeriä. Ehkä voisi myös toivoa, että EU lopultakin pyörtäi-

si epäinhimillisen päätöksensä rangaista palestiinalaisia siitä, että he demokraattisissa vaaleissa valitsivat väärin. EU:n olisi aika palata vuodentakaisia vaaleja edeltäneeseen tukikäytäntöön – ja samalla todeta se tosiasia, että todellinen terroristi alueella on Israelin sodanjohto, joka ei kaihda pommittamista niin viattomia siviilejä kuin YK:n sotilaitakin.

Optimistina tekisi mieli ajatella, että lopultakin ollaan käännekohtassa, jossa Yhdysvallat ja Israel joutuvat muuttamaan linjaansa inhimillisempään suuntaan. Israelin ja palestiinalaisten välillä 26.11. saavutettu tulitauko antaa hataran toiveen tilanteen paranemisesta, mutta todellinen rauha edellyttäisi merkkejä siitä, että Israel myös olisi valmis sellaisiin myönnytyksiin, jotka mahdollistavat elinkelpoisen Palestiinalaisvaltion synnyn. Asiantuntevien arvioiden mukaan sota Irakissa ja Afganistanissa voi jatkua vielä vuosikymmeniä Lähi-idän öljyn strategisen merkityksen vuoksi. Tämä on hyvin synkkä näky varsinkin alueen asukkaille ja koko maailmalle. Se voi tarkoittaa myös sitä, että rauhaan ei päästä myöskään Israelin ja palestiinalaisten välillä, jos Yhdysvallat edelleen näkee tarvitsevansa Israelia sotilaallisen ylivaltansa pönkittäjänä alueella.

27.11.2006

ILONA JUNKKA
AKYS, PUHEENJOHTAJA

LEENA SARASTE

Libanonin sota on ohi, mutta se jätti rypälepommiensa lisäksi jälkeensä saastuneen meren. Oheinen kirjoitus on suomennettu BBC:n syyskuuisesta uutisesta. Se kertoo tunnelmista meren ja elinkeinon tuhouduttua.

Sodan pysyvät tuhot ja Beirutin viha

Beirutin satama vastaanotti syyskuussa ensimmäiset suuret rahalliset sen jälkeen, kun Israel purki kahdeksan viikkoa kestäneen Libanonin aluevesien ja ilmatilan saarron, jonka se asetti Hizbollahin siepattua kaksi israelilaista sotilasta.

Vaikka saarron purkaminen on selkeästi merkittävä askel Libanonille, konfliktin jälkimainingit tuntuvat yhä vahvasti ja jopa pahiten Israelin sotilaallisen hyökkäyksen tuhoamien alueiden ulkopuolella.

Abu Ali on 49-vuotias. Hän on kalastanut pienellä avoveneellään rannikolla Beirutin edustalla neljännesvuosisadan ajan. Rutiini on tuttu: kesällä, kun kalaa on paljon ja meri on tyyni, tehdään rahaa. Se auttaa selviämään talven yli. Mutta kesässä 2006 ei ollut mitään rutiininomaista.

Dalien satama on pikkuruinen lahdelma vain kivenheiton päässä Länsi-Beirutin tyylikkäistä merenranta-asunnoista. Täältä satakunta kalastajaa heidän joukossaan Abu Ali lähtee harjoittamaan elinkeinoaan Välimeren vesille. Nyt Dalie on kuollut, tukehdutettu.

Kaikkea peittää paksu kerros raskasta polttoöljyä. Katku takertuu kurkkuun, öljy velloo vasten mustuneita veneitä ja kallioita saastuttaen kaiken, mitä se koskettaa. Se on saastaista, se on myrkyllistä – ja se on aivan kaupungin sydämessä.

Muutama öljyn tahrimeihin haalareihin pukeutunut mies yrittää puhdistaa veden pintaa. Mutta heidän pumppunsa on rikkoutunut ja öljyn sekaan on juuttunut niin paljon kaikenlaista roskaa, että puhdistamisesta on tullut epäkiitollinen ja masentava tehtävä. Kalastajat katselevat toimettomina, lohduttomina ihmetellen, milloin he saavat satamansa takaisin.

Valtava takaisku

Abu Alilla on kahdeksan lasta ruokittavanaan. Hän on jo joutunut myymään autonsa saadakseen hieman rahaa.

”Vaikka haluaisimmekin lähteä merelle”, hän sanoo, ”emme voi myydä kalaa. Miksi israelilaisten piti tuhota rannikkomme? Ja miksi johtajamme eivät ole tehneet enemmän auttaakseen?”

Kutakuinkin kahdeksan viikkoa on kulunut siitä, kun Israelin ilmaiskujen johdosta kymmeniä tuhansia tonneja öljyä virtasi mereen Beirutin eteläpuolella sijaitsevasta voimalasta. Siitä lähtien ensin sodan ja sittemmin kykenemättömän byrokratian aiheuttamista viivytyksistä johtuen öljy on saanut vapaasti levitä pitkin rannikkoa. Beirutin kuuluisilla rannoilla öljy on imeytynyt hiekkaan puolen metrin syvyydeltä. Hotellit ja kalaravintolat on suljettu. Myös meren elämä on uhattuna. Kyse on raskaasta polttoöljystä ja osa siitä on uponnut meren pohjaan myrkyttäen herkkiä ekosysteemejä.

Tämä on valtava takaisku maalle, joka on riippuvainen kaupasta ja turismista. Libanon on aina ollut ulospäinsuuntautunut merenkävijäkansa, jonka historiaa voidaan seurata foinikialaisiin ja heidän muinaisiin satamiinsa, Byblosseen, Sidoniin ja Tyroon, asti. Libanon kihisee kiukusta jo Israelin pommitusten tähden. Meren menettäminen on lisäisku.

Suurin osa öljystä saadaan lopulta puhdistettua pois ja Beirut tulee nousemaan jälleen tästä. Samoin muu Libanon, se on ennenkin tehnyt sen. Mutta jokainen konflikti jättää jälkensä eikä tämä tee poikkeusta.

Raaka todellisuus

Place d'Etoile ympäröivässä korttelissa, lähellä BBC:n toimistoa ja 1800-luvulta peräisin olevaa ottomaanien palatsia, jossa pääministeri asuu, baarit ja kahvilat ovat jälleen täysiä, myöhään yöhön ja aamun pikkutunneille saakka. Monet rakennuksista on jälleenrakennettu 1970- ja 1980-luvun sisällissodan raunioille. Ne ovat kuolleista nousseen Beirutin symboleja. Mutta kellotorni, joka seisoo vahdissa teiden risteyksessä,

on yltympäri kalliiden julisteiden peitossa. ”Verta ja kyneleitä”, lukee yhdessä. ”Kaksi israelilaisotilasta siepattiin”, lukee toisessa, ”satoja libanonilaislapsia tapettiin. Onko se oikein”

Kellotornin ympärillä Libanonin liput liehuvat äskettäisestä sodasta kertovien havainnollisten valokuvien lomassa. Lasten ruumiita. Lasten ruumiiden kappaleita. Kuvia väkivaltaisen konfliktin raasta todellisuudesta, joita harvoin nähdään länsimaisissa tiedotusvälineissä.

Jotkut ihmiset pysähtyvät katsomaan ja pudistavat päätään. Toiset kulkevat ohi puristaen kassejaan, jotka ovat peräisin kalliista paikallisista liikkeistä. Muotiliikkeitä ja ruumiita. Kiusallinen rinnakkainasettelu, tarkoituksellisesti. Mutta nekään, jotka ovat tulleet tänne pitämään hauskaa, eivät ole unohtaneet raivoaan. Suurin osa siitä kohdistuu Israeliin. Osa kohdistuu kansainväliseen yhteisöön, joka ei kyennyt viiteen viikkoon pysäyttämään pommituksia. Muutama syyttää Hizbollahia siitä, että se alun alkaen ylitti rajan ja sieppasi sotilaat provosoiden näin Israelia heinäkuun helteellä. Tätä näkemystä asiasta ei kuule kaupungin eteläisissä osissa, shiialaisten valta-alueilla, missä Israelin ohjukset ovat pistäneet kokonaisia katuja maan tasalle. Siellä tuho on ankara. Mutta myös päättäväisyys jälleenrakentaa on kova.

Entä normaali elämä? No, pinnallisesti katsottuna se on palaamassa monissa osissa Beirutia. Tämä kaupunki on sinnikäs. Israelin saarron purkaminen on yksi askel toipumisen tiellä.

”Normaali?”, sanoo Abu Ali öljyisessä, haisevassa Dalien satamassa, ”olen melkein unohtanut mitä se merkitsee.

9.9. 2006

CHRIS MORRIS
BBC NEWS, BEIRUT

SUOMENNOS: KRISTA IGBARRIA

Sota nosti pintaan lapsuuden traumaattiset kokemukset

Israelin pommien jysähtely Libanonin yllä viime kesänä kauhistutti Suomeksakin. Helsingissä oli viiden viikon ajan joka maanantai mielenosoitus sotaa vastaan. Mukana oli joka kerta Libanonin palestiinalainen *Yehia El Sayed*, joka kaksi vuotta sitten saapui Suomeen Nahr el Baredin pakolaisleiriltä Pohjois-Libanonista.

32-vuotias Yehia joutui elämään uudestaan lapsuutensa kauhut ajalta, jolloin maa oli sisällissodassa ja Israelin hyökkäyksen kohteena.

- Muistan miten kotitaloani pommitettiin, kun olin kahdeksanvuotias, kertoo Yehia.

- Muistan myös kerrat, jolloin jouduin sotilaiden rynnäkkökiväärien tähtäimeen. Sellaisia kokemuksia kantaa mukanaan koko elämän.

Yehian perhe asuu yhä Nahr el Baredissa. Israelin pommeja putoili leirin lähistölle pitäen ihmiset pelon vallassa. Yehian veljen vaimo on kertonut istuneensa sodan aikana pakonomaisesti huoneen nurkassa, kun se tuntui mukana turvalliselta. Leireillä ei ole minkäänlaisia pommisuoja, kuten ei juuri muual-

lakaan Libanonissa. Etelästä leirille tulivat pakolaiset täyttivät ahtaat leirit ääriään myöten ja aiheuttivat suuria huolto-ongelmia.

Toisen polven pakolainen

Yehian vanhemmat olivat molemmat vielä alaikäisiä kun he v. 1948 joutuivat pakemaan perheineen Pohjois-Israelista. Isä ja äiti kohtasivat pakolaisleirillä, avioituivat ja saivat suurperheen - Yehiällä on viisi sisarta ja seitsemän veljeä.

Yehian isä oli onnekas – hän pääsi töihin sairaanhoitajaksi YK:n Palestiinan pakolaisia tukevalle UNRWAlle, joka käytännössä on lähes ainoa palestiinalaisia työllistävä taho Libanonissa. Tämä takasi perheelle siedettävän elintason.

Vaikka palestiinalaisten leirit eivät ole vankiloita, palestiinalaiset elävät täysin erityksessä libanonilaisesta yhteiskunnasta.

- En tuntenut ainoatakaan libanoni-laista lasta, mutta sen kyllä havaitsin, että heidän asuinalueillaan oli puistoja ja leikkipaikkoja, mitä meillä ei leireis-

sä ollut, Yehia muistelee.

Jälleenrakennusaika ei tuonut palestiinalaisille taloudellista helpotusta

Sisällissodan jälkeen Libanon alkoi nopeasti jälleenrakentaa ja vaurastua. Vaurastuminen ei kuitenkaan ulottunut palestiinalaisiin. Päinvastoin: Yehia korostaa, että Libanonin palestiinalaisten tilanne on Yehian elinaikana jatkuvasti heikentynyt. Työmarkkinoilla palestiinalaisten syrjintä on koventunut. Avustukset al Fatahilta ja arabimailta ovat loppuneet ja myös UNRWAn myöntämä tuki on käynyt entistä niukemmaksi.

Tilanahtaus on muuttunut toivottomaksi, sillä väestön kasvaessa leirit joudutaan rakentamaan yhä tiukemmin.

- Lapsuudessani Nahr el Baredin kauduilla saattoi vielä ajaa isokokoisillakin ajoneuvoilla. Nyt ei kujilla aina mahdu edes kaksi ihmistä kunnolla ohittamaan toistaan. Monille kujille on myös muodostunut katto, kun talot ovat levittäytyneet kujan päälle, joten kujat ovat tosi pimeitä, Yehia kertoo.

Sodan raskas varjo

Sodan päättyminen elokuussa oli helppotus, mutta se ei tuonut turvallisuuden tunnetta takaisin Libanoniin. Ihmiset pelkäävät Israelin uutta hyökkäystä. Israelin lentokoneethan ovat jo palaneet Libanonin taivaalle pelottelemaan asukkaita. Myös sisäpoliittisesti tilanne on epävakaa kun paineet saada

JATKUU SEURAAVALLA SIVULLA

SIRKKU KIVISTÖ

Yehia pitelee megafonia kesän rauhanmielenosoituksessa

Hizbollahille sen tosiallista kannatusta vastaava poliittinen valta ovat voimistuneet.

Libanoniin on saatu varsin runsaasti jälleenrakennusrahaa mm. EU-mailta, mutta tätä rahaa ei virtaa palestiinalaisille, joiden työmahdollisuudet ovat entisestään vain heikentyneet. Sodan jälkeen hinnat ovat tuplaantuneet kun monenlaiset keinottelijat käyttävät pulaa hyväkseen ja nostavat hintoja.

Koulutus on tärkein väylä ihmisarvoiseen elämään

Yehia suree eniten nykyisten palestiinalaislasten tilannetta.

- Palestiinalaiset ovat aina arvostaneet koulutusta. Itse sain käydä lukion ja opiskella korkeakoulussa sekä liiketaloustieteitä että englantia. Nyt se kaikki on liian kallista. Jo peruskoulussa perheet joutuvat nykyään maksamaan koulutarvikkeista. Monessa työttömässä perheessä pelkkä koulutarvikkeiden ostaminen on liikaa ja riittää katkaisemaan lasten koulutien.

Koulutuksen jälkeenkään Libanonissa ei ole helppoa saada töitä. Yehiakin toimi valmistuttuaan pitkään autonpesijänä ja apulaisena maataloudessa kunnes sai töitä kirjanpitäjänä. Vuonna 2001 hän pääsi koulutustaan vastaavaan työhön Beit Atfal Assumoud-järjestön Internet-osaston vetäjäksi ja kouluttajaksi Nahr el Baredissa. Oman kokemukseksi perusteella Yehia voi sanoa, että koulutus kannattaa aina – koulutetulla on kaikista syrjinnästäkin huolimatta enemmän mahdollisuuksia kuin koulutamattomalla. Nyt kun yhteiskunnan tuki palestiinalaisten koulutukseen on heikentynyt, Yehia toivoo kummien tulevan avuksi.

- Kummit voivat niin halutessaan jatkaa kummilapsen tukemista vielä ammattikoulutuksen tai yliopisto-opiskelun ajan. Silloin nuori tarvitsee ulkopuolista tukea itse asiassa vielä aikaisempaa enemmän. Yliopistossa lukukausimaksut saattavat nousta 800 euroon vuodessa ja ammatillisessa koulutuksessa-kin useisiin satoihin euroihin. Kummien henkinen ja taloudellinen tuki voisi rohkaista monta nuorta jatkamaan opintielä ja näin parantaa mahdollisuuksiaan selvittää elämässä, vetoaa Yehia.

HAASTATTELU: ILONA JUNKKA

Kesäloma muuttui sodaksi

Sosiaalityöntekijä Jamilé Shehadé kertoo Shatillan kesästä

AKYSin ja Psykologien Sosiaalinen Vastuu -järjestön Libanonin palestiinalaisia yhteistyökumppaneita vieraili Suomessa YK -viikolla lokakuussa. Shatillan leirin toimintakeskuksen johtava sosiaalityöntekijä Jamilé Shehadé kertoi toiminnasta sodan aikana.

Koulujen lukukausi päättyy Libanonissa kesäkuussa. Beit Atfal Assumoudin (BAS) työntekijät järjestivät lapsille virkistystoimintaa kesällä 2006 kuten muinakin vuosina. "Iloinen kesä" -ohjelma käynnistyi heinäkuun ensimmäisenä. Pelattiin, tehtiin retkiä, laulettiin, puhuttiin terveysasioista, yhteiskunnallisista ja kansallisista aiheista. Shatillan toimintakeskus oli kuin "Pikku Palestiina".

Tuli heinäkuun kahdestoista päivä. Silloin oli ohjelmassa tutustuminen palestiinalaiseen ruokaan. Vieraana oli Palestiinalaista perinneruokaa -kirjan

kirjoittaja. Jokaisen ryhmän piti valita ja valmistaa jokin keittokirjan ruusita. Ruuanlaitto oli täydessä käynnissä, kun ulkoa yhtäkkiä kuului ampumista. Kuultiin, että Hizbollah oli kaapannut kaksi israelilaista sotilasta saadakseen Israelin vankiloissa olevia libanonilaisia vankeja vapaaksi. "Iloitsimme siitä, että he pääsisivät vapauteen pitkien vankilavuosien jälkeen", kertoo Jamilé "Emme osanneet yhtään kuvitella edessä olevia kauheita päiviä ja hävitystä".

Seuraavana päivänä paikalle tuli vain 60 alun perin 150 lapsen joukosta. Lapset haluavat aina löytää mukavia asioita ja jatkoivat toimiaan Shatillan keskuksessa huonoista uutisista huolimatta. Jotkut siivosivat paikkoja, jotkut valmistelivat maalausta ulkotilan seinämään. Israelilaisten koneiden ylennykset tihtyivät päivittäisiksi ja pelko alkoi kasvaa. Tuli mieleen, että aina jossain putoaa pommi.

Satoja Beirutin eteläosan taloja hävitettiin. Pommitukset tehtiin öisin, kun ihmisiä oli eniten sisällä. Ihmiset alkoivat paeta kaduille ja puistoihin. Bourj el Barajinehin ja Shatillan palestiinalaisleirit sijaitsevat Israelin raskaasti pommittaman Dahiehin lähiön vieressä. Mereltä ja lentokoneista ammutut raketit ja

KUVA: SIRKKU KIVISTÖ

Systävysten kohtaaminen: Jamilé ja AKYSin entinen puheenjohtaja Eeva-Leena Onnismaa.

pommit viuhuivat leirin yli. Läheinen silta pommitettiin hajalle.

Shatillan hätätilakomitea

Alkoi suuri pakoaalto. Shatillassa asui ennen sotaa noin 4 000 perhettä, joista vain 1 300 perhettä jäi leiriin. BAS:n Shatillan toimintakeskus pidettiin auki koko sodan ajan ja toimintaa jatkettiin. "Istuimme viikon kotona pelokkaasti pommitusten ääniä kuunnellen", kertoi Jamilé. "Sitten ajattelimme: ei auta, työhön vain!"

Sosiaalityöntekijät tekivät täyttä työtä sodan ajan. He vierailivat kodeissa ja tilapäissuojissa arvioimassa perheiden tarpeita ja selvittämässä ongelmia. "Jaamme sosiaalityömme piirissä oleville perheille heidän kuukausittaisen avustuksensa. Nyt annoimme kolmen kuukauden avustuksen etukäteen, että perheet tuntisivat olonsa turvallisemmiksi", selitti Jamilé. BAS oli ainoa taho, joka teki aktiivista sosiaalityötä koko sodan ajan. Tätä perheet arvostivat suuresti.

Beit Atfal Assumoudin työntekijät alkoivat kartoittaa myös Shatillasta paenneiden tilannetta. Otettiin yhteyttä muihin kansalaisjärjestöihin ja selvitettiin, mihin suojiin tai kouluihin perheitä oli

paennut. Heistä kaikkiaan 68:lle palestiinalaiselle ja libanonilaiselle perheelle jaettiin ruokaa, puhdistustarvikkeita, huopia, patjoja ja arjen tarvikkeita.

BAS muodosti muiden järjestöjen kanssa "Shatillan hätätilakomitean", joka paneutui kaikkien Shatillassa asuvien tilanteeseen. BAS hoiti 420 perheen asioita, muilla järjestöillä oli vastuullaan yhteensä 1 400 perhettä. Avattiin kolme palvelupistettä, joista yksi toimi BAS:n Shatillan toimintakeskuksessa. "Tuimme myös perheitä, jotka olivat paenneet kotoaan sukulaisten tai ystäväperheiden luokse", kertoo Jamilé. "Useimmat heistä tulivat etelästä, Marjajounista, Nabateasta, Tyyroksesta ja Napoorasta. Leirikomitea (Popular committee of Shatilla camp) piti hyvää huolta näistä perheistä ja auttoi ratkomaan päivittäisiä ongelmia.

Shatillan hätäavun palvelupisteiden sosiaalityöntekijät arvioivat perheiden tukitarpeita ja arvion perusteella apua sai 131 erittäin vaikeassa tilanteessa olevaa perhettä. Näistä perheistä osa oli Shatillan asukkaita, osa etelästä paenneita. Kovaosaisimpien perheiden jäsenillä ei ollut minkäänlaisia työ- ja ansaintamahdollisuuksia.

Lasten kesävirikistötoimintaa jatkettiin

sodan aikana 7-14 -vuotiaan lapsen ryhmälle. Ryhmässä oli 25 lasta, jotka askartelivat, pelasivat, piirsivät ja lukivat. Sodan päätyttyä elokuun puolivälissä kesävirikistötoiminta jatkui ja 150 lasta tuli siihen mukaan. Heille tarjottiin myös päivittäinen ateria. Kesätoiminnan päättäjäksi pidettiin juhla ja annettiin lahjoja. Lasten piirustuksista ja käsitöistä järjestettiin näyttely. Lasten kertomuksia sodan ajasta ja pakenemisestä kirjoitettiin ylös ja koottiin.

Jotkut ystävyysryhmät vierailivat leirissä sodan aikana. Sodan aikaisia etelän pakolaisia haastateltiin.

Lääkehuoltoa autettiin sodan aikana. Lääkkeitä jaettiin sadalle perheelle. Pitkäaikaissairauksien kuten allergian ja reumatismin lääkkeitä toimitettiin niitä tarvitseville asukkaille.

Sosiaalityöntekijöiden työ oli ripeää ja tehokasta. Koko ajan seurattiin perheiden tarpeita. Päivittäin auki ollut keskus piti yllä turvallisuuden tunnetta ja auttoi kestämään vaikean ajan yli.

SIRKKU KIVISTÖ

PSYKOLOGIEN SOSIAALINEN VASTUU RY

Apua Libanonin palestiinalaispakolaisille

Beit Atfal Assumoud-järjestön työtä lasten ja nuorten hyväksi voi tukea:

PSV:n Libanon tilin kautta: Libanon/PSV Sampo 800019-703530, viitenumero 1588

(keräyslupa OKU 1378A)

tai

AKYSin kummilapsitilin kautta: Sampo kummilapset 800011-1230002

(keräyslupa: OKU 42A.)

Kuvitellaanpa villieläinten juomapaikka kuivan kauden alkussa - seudun eläinten on saatava juoda aamuin illoin. Vesi vähenee, mutta jano ei. Yhtälöön liittyy väistämätöntä draamatiikkaa. Korvatkaamme villieläimet öljyryystävien valtiopetojen laumalla, ja Lähi-idän geopolitiittinen merkitys elämäneliksiirin lähteenä kirkastuu. Mutta - miksi median tarjoama kuva värisee pahoin?

Orwell

Jokainen *George Orwell*insa lukenut muistaneekin "1984" -teoksessa kuvatun kylmäävän tulevaisuuden; loputtomaan sodankäyntiin lukkiutuneen ankeanharmaan yhteiskunnan, jossa totalitaarinen eliitti alistaa kansalaiset täydelliseen valvontaansa. Vaikka maailma ei muotoutunutkaan fiktion esittämäksi banaalin fasismin laboratoriksi, kuvitelmalla ja todellisuudellamme on silti hätkähdyttävän paljon yhteistä.

Kirjan ilmestyessä 1948 Lähi-itä oli paljolti yhtä kaoottinen kuin nytkin; omaa hyötyään turvaavien suurvaltojen etupiiri, jonka valtioiden hallitsijoihin oli mahdollista vaikuttaa aina kulloistenkin tarkoituksien mukaisesti.

Lähi-itä - sanoista sanojen takana

Tänään asetelmassa on kuitenkin joutain uutta. Alueen arabivaltioiden kansojen keskuudessa on kasvavaa epäuskoa viralliseen poliittiseen järjestykseen, lisääntyvää kyynisyyttä ja tyytymättömyyttä hallitusten kykyyn säilyttää suvereenisuus, saada takaisin vallattuja tai vapauttaa miehitettyjä alueita tai ylipäätään valvoa kansallisia etuja - niinpä Lähi-idän politiikan näyttämölle onkin riemuiten toivotettu tervetulleeksi uusia toimijoita.

Näistä varsin kattavasti vaikuttavista sosiopoliittisista liikkeistä ovat nousseet eturiviin etenkin palestiinalaisten Hamas ja Libanonin Hizbollah; molemmat ovat toiminta-alueellaan jo pitkään turvanneet ja tarjonneet siviiliväestöltä puuttuvia tai riistettyjä perusoikeuksia ja -tarpeita, kuten asumista, ruoka- ja lääke-apua, terveydenhoitoa sekä opetusta ja koulutusta. Näin ollen on selvää, että em. järjestöt ovat saavuttaneet kannattajiensa laajan suosion lisäksi myös näkyvää poliittista valtaa, joka on vieläpä ansaittu täysin laillisin ja demokraattisin keinoin. Se, että järjestöihin liittyy aseellisten siipien toimintaa, on osin myös länsivaltojen harjoittaman "hajonta, usuta ja hallitse"-politiikan satoa.

Hämäyksen kolme väylää

USA-Israel-vetoiselle neoliberalistiselle lännelle tällainen ei käy alkuunkaan - Lähi-idältä vaaditaan aivan eri normistoa, kuin mitä imperialismi on katsonut hyväksi suoda itselleen omaksi moraaliseksi ohjenuorakseen. Pulma: kuinka naamioida oma, eettistä tarkastelua kestämätön toiminta näyttämään oikeutetulta ja hyväksyttävältä? Miten tarjota päivittäinen uutislusikallinen täynnään oikeavaikutteisia, funktionaalaisia ravintoarvoja? Millainen propagandaresepti myy parhaiten?

Ensiksikin oikeat käsitteet on otettava (öljyn lisäksi) haltuun; mm. sanat "vapaus", "demokratia", "antisemitismi", "terrorismi" ja "terrorisminvastainen taistelu" ovatkin tätä nykyä miltei jo patentoituja tuotemerkkejä, joilla ei enää ole mitään yhteistä alkuperäisen merkityksensä kanssa. Päinvastoin kuin orwelliaanisessa maailmassa, kielen sanojen määrää ei ole tarpeen vähentää, vaan uudissanoja voidaan huoletta keksiä lisää ja entisten sisältö muuttaa toiseksi. Vastoin yleistä käsitystä ihmisen yhä kehittyneemmäksi väitetystä tekstin- ja kuvanlukutaidosta sinänsä ei valitsemassa informaatiotulvassa ole lain-

kaan hyötyä, vaan ratkaisevaa on kyky erottaa ja suodattaa disinformaatio tiedon virrasta.

Toisekseen tautologisen, mantranomaisen toiston tehoa ei voi kyllin korostaa. Muistettaneen uutisjätti CNN: n yksi huikkeimmista terminvaihto-ope-raatioista; eräänä päivänä kaikki konsernin miehityillä palestiinalaisalu-eilla työskentelevät TV-toimittajat olivat vain hylänneet raporteistaan sanan "siirtokunta" ja korvanneet sen luonnehdinnalla "ystävällinen juutalainen naapurusto" - kieltämättä huomattavasti miellyttävämmänmakuista kuin "laiton siionistinen siirtokunta." "Terrorismi" assosioituu jo automaattisesti arabien aikaansaannokseksi, eikä kerro enää kuin harvoille nimenomaan valtionhallinnon käytänteistä.

Kolmanneksi: minkä suuri raha kykenee toitottamaan julki kaikkialle, sen se pystyy myös vaientamaan olemattomiin. Iranin ydinsulkusopimuksen mukainen, rauhanomainen uraanin rikastamisprosessi energiakäyttöön ei saa mistään mediatilaa. Ei myöskään Israelin laitton ydinase, köyhdytetty plutonium, muut joukkotuhoaseet tai se, että heinäkuun alusta lähtien jokaista kuollutta israelilaista kohti on murhattu 76 palestiinalaissiviiliä.

Kaksoissatandardit ovat vanha keino Läntisen maailman kaksoisstandardien käytössä ei ole mitään uutta, ristiretkien syyt ja panokset ovat vain vaihtuneet aina painavampiin ja kovempiin. Kenties valkoisen miehen olisi syytä mennä itseensä pohtiessaan kulttuurillisia vuorovaikutussuhteitaan. Arabiankielen vastine "länsi"- sanalle on ainakin paljonpuhuva: "gharb" viittaa "muukalaisiin" ja "vieraisiin."

Tätä kirjoitettaessa lähestyy päivä, jolloin eräs USA:n aikoinaan tukema, kouluttama, rahoittama ja aseistama vanha mies teloitetaan Irakissa hirttämällä. Samaa aikaan hänen kollegansa Israelissa nauttii valtionpään eläke-eduista.

Lähestyy päivä, jolloin perimätiedon mukaan kolme viisasta miestä itäisiltä mailta lähtivät matkaan seuratakseen tähteä. Toivokaamme, että heille avataan portti teräsbetonisesta, kahdeksan metriä korkeasta, silmäkantamattomiin kiemurtelevasta pelon ja vihan muurista, ja että he pääsisivät perille.

Miten Orwell sanoikaan: "Kaikki ovat tasa-arvoisia - toiset vain ovat tasa-arvoisempia kuin toiset."

KARE POHJAVIRTA

Irak - miten kaaos kehitettiin

Kriisin alku

Irak miehitti Kuwaitin elokuussa 1990 USA:n annettua ymmärtää, ettei sillä ollut kantaa kahden arabimaan välisessä konfliktissa. Pian miehityksen jälkeen USA alkoi valmistella sotaa kieltäytyen diplomaattisesta ratkaisusta. Alkuvuodesta 1991 USA liittolaisineen järjesti ennennäkemättömän voimannäytön pitkälti puolustuskyvyttöä Irakia vastaan. Konservatiivisten arvioiden mukaan vähintään 100 000 irakilaista sai surmansa, ja suuri osa maan siviili-infrastruktuurista tuhottiin suunnitelmallisesti. Eniten sodasta ja sen jälkiseurauksista kärsivät muutenkin Irakissa huonommassa asemassa olleet kurdit ja shiialaiset.

Saarto lisäsi Saddamin valtaa

Sodan jälkeen käytännössä kaikki Irakissa käyneet länsimaalaiset pitivät tuhoa katastrofaalisena, mutta tästä huolimatta "kansainvälinen yhteisö" - käytännössä USA ja Britannia - katsoi, että brutaalia kauppasaartoa oli syytä jatkaa. Kansainväliset järjestöt kuten YK:n FAO, WFP ja Unicef sekä Punainen Risti raportoivat säännöllisesti, kuinka valtavia määriä irakilaisia kuoli jatkuvasti puhtaan veden, lääkkeiden ja ruoan puutteeseen, koska talouspakotteet eivät mahdollistaneet varaosien, elintarvikkeiden tai kemikaalien maahan-tuontia. Länsimaat sälyttivät syyn tästä yksinomaan *Saddamin* harteille, vaikka tarkkailijat painottivat usein, että Irakin viranomaiset tekivät yleensä parhaansa lievittääkseen kansan kärsimystä, kun siihen vain oli resursseja. Tämä tarkoitti samalla kuitenkin sitä, että kun suuri osa kansasta eli täysin hallituksen avun varassa, Saddamin ja Ba'ath-puolueen ote vallasta vain vahvistui.

Irakin kansa riutui barbaaristen talouspakotteiden alla yli kaksitoista vuotta. Länsimaisten arvioiden mukaan pakotteet aiheuttivat vähintään miljoonan irakilaislapsen kuoleman. 2000-luvun alussa Irakin kärsimys tiedostettiin jo melko laajalti, ja monet toivoivat, että tilanteeseen saataisiin pikaisesti helpotusta. Syyskuun 11. 2001 aiheutti kuitenkin sen, että USA julisti "sodan terroria vastaan" ja alkoi sotilaallisesti muo-

kata Lähi-itää entistä enemmän omien intressiensä mukaiseksi. Irakin valtaaminen kuului suunnitelmiin alusta asti. *George W. Bushin* hallituksen ulkopolitiikkaa olivat mukana muovaamassa ns. uuskonservatiiviset ideologit, jotka eivät tienneet Lähi-idästä juuri mitään eivätkä pitäneet alueen tuntemista tärkeänä. He uskoivat, että "vapauden ja demokratian" ideologia oli yhtä pätevä kaikkialla ja että irakilaisetkin omaksuisivat sen heti, jos USA vain armeliaasti poistaisi esteenä olevan Saddam Husseinin vallasta. Vileimmissä toiveunissaan uuskonservatiivit ajattelivat, että Irakista tulisi esimerkki koko muulle arabi- ja muslimimaailmalle ja että "vapaus ja demokratia" leviäisivät kulovalkean lailla.

Miehitysvalta on pahempi kuin Saddam

Irakin valtaaminen keväällä 2003 kävi USA:n armeijalta melko helposti, ja kovimmat sotahaukat Washingtonissa laativat jo suunnitelmia Iranin ja Syyrian hallitusten vaihtamiseksi. Pian kuitenkin irakilaiden vastarinta miehittäjiä kohtaan osoittautui kiusallisen sitkeäksi. Amerikkalaisilla ei ollut minkäänlaista suunnitelmaa yhä kaoottisemman tilanteen vakauttamiseksi, ja kun he eivät muutakaan keksineet, he tekivät massiivisia hyökkäyksiä sekä al-Anbarin maakunnan sunnitaistelijoita että Bagdadissa ja eteläisemmässä Irakissa vahvaa *Muqtada al-Sadrin* johtamaa shiialaista Mahdi-armeijaa vastaan. Viimeistään tämä sai kansan vastustamaan miehitysjoukkoja, ja samaan aikaan väkivalta sunni- ja shiiryhmien välillä lisääntyi rajusti.

Poliittinen prosessi "uudessa" Irakissa eteni pitkälti kuten alueen asiantuntijat olivat ennustaneet: shiialaisista, jotka muodostavat väestöstä noin 60 %, tuli selkeästi se kansanryhmä, joka pitäisi valtaa aina, kun järjestelmä edes jotenkin muistuttaisi demokratiaa. Amerikkalaisille tuli kiusallisena yllätyksenä, että merkittävimmillä shiaryhmillä SCIRI:llä (Supreme Council for Islamic Revolution in Iraq), Da'walla ja Sadr-liikkeellä oli erinomaiset suhteet shiialaisen

Iranin kanssa. Tämä aiheutti huolta miehittäjien lisäksi etenkin Keski-Irakin perinteisesti maassa valtaa pitävien sunnitarabien keskuudessa, jotka suhtautuivat epäluuloisesti persialaisiin ja myös shiia-arabeihin, joiden korkein hengellinen johtaja Irakissa on persialainen ajatollah *Ali Sistani*.

Vastarinnan ja väkivallan jatkuvasi lisääntyessä Irakissa miehittäjät ovat päätyneet käyttämään täsmälleen samoja menetelmiä kuin heidän entinen ystävänsä ja nykyinen syntipukkinsa, Saddam Hussein. Ihmisiä siepataan, vangitaan ja kidutetaan surutta, valtavia sotilasoperaatioita järjestetään asuinalueilla välittämättä lainkaan siviiliuhreista, kokonaisia kaupunkeja tuhotaan ”terrorisminvastaisen” taistelun nimissä ja kuolemanpartioita koulutetaan ja aseistetaan. Huolestuttavinta on, että Irak, jossa eri etniset ja uskonnolliset ryhmät ovat perinteisesti tulleet toimeen keskenään, on viime vuosina jakautunut homogeenisiin alueisiin, joissa valtaa pitävät kukin ryhmän puolisolitaaliset joukot. Etnisyyteen tai uskontoon perustuvat puhdistukset ovat arkipäivää Bagdadissa ja useissa muissa suurissa kaupungeissa. Etelä-Irakiin on muodostumassa shiialaisten konfederaatio, ja sunnalaiset taistelevat kiivaasti oman valta-asemansa säilyttämiseksi useilla alueilla Keski- ja Pohjois-Irakissa. Väkivalta ei osoita laantumisen merkkejä, ja arvostetussa brittiläisessä *Lancet*-lehdessä julkaistun tutkimuksen mukaan noin 650 000 irakilaisista on saanut surmansa USA:n johtaman hyökkäyksen ja miehityksen seurauksena. Irakin humanitaarinen katastrofi on saavuttanut käsittämättömät mitasuhteet.

Kritiikin kasvu USAssa

johti republikaanien vaalitappioon

Miehitysjoukot ovat kärsineet merkittäviä tappioita, ja jo jonkin aikaa upseerit ovat esittäneet nykylinjaa kohtaan erittäin kriittisiä mielipiteitä. Myös USA:n ulkopoliittinen eliitti (mm. Council on Foreign Relations) on myöntänyt Irakin olleen katastrofi maan vaikutusvallalle Lähi-idässä. Taloustieteilijät ovat laskeneet sodan kokonaiskustannusten kohoavan yli kahteen biljoonaan dollariin, samalla kun USA:n talous on vakavasti ylivelkaantunut. Lokakuussa Britannian armeijan komentaja *sir Richard Dannatt* sanoi, että brittijoukkojen tulisi poistua Irakista pian, koska ne aiheuttavat enemmän vahinkoa kuin niistä on hyötyä. Juuri ennen USA:n marraskuisia

vaaleja tapahtui jotain ennenkuulumatonta: USA:n puolustusvoimien lehdet vaativat pääkirjoituksissaan puolustusministeri *Donald Rumsfeldin* eroa. Republikaanien kärsittyä tappion vaaleissa Rumsfeld erosikin, ja hänen tilalleen nimittäneen Robert Gates, joka on aiemmin esittänyt, että USA:n tulisi muuttaa sen Iran-politiikkaa ja alkaa neuvotella aktiivisesti Teheranin kanssa. Muutkin USA:n ulkopoliittisen eliitin tahot ovat sanoneet, että Irak voidaan rauhoittaa vain yhteistyössä Iranin ja Syyrian kanssa. Saudi-Arabian mukanaolokaan ei varmasti haittaisi. Nähtäväksi jää, suostuuko Bushin hallitus todella muuttamaan suuntaa Irakin vakauttamiseksi.

USA on onnistunut öljytavoitteissaan

Tärkein kysymys kuitenkin lienee se, miksi USA ja sen liittolaiset ovat katsooneet tarpeelliseksi kohdistaa julman imperialistisen ulkopoliittikkansa juuri Irakiin. Vastaus on tietenkin öljy. Maailman jäljellä olevista luonnonvaroista, etenkin öljystä ja maakaasusta, kamppaillaan yhä ankarammin, yleensä taloudellisin mutta yhä useammin sotilaallisin keinoin. Lähi-aikoina maailman öljyntuotanto kääntyy väijäämättä laskuun, ja tuolloin tätä elintärkeää luonnonvaraa ei enää riitä kaikille. USA:n hallituksen öljyalan asiantuntijat, kuten varapresidentti *Dick Cheney*, ovat tienneet tämän kauan. Vuoteen 2003 asti USA:lla ei ollut taloudellisia yhteyksiä Irakin kanssa, ja tänä aikana Irak sopi öljykenttensä kehittämisestä mm. Kiinan, Ranskan ja Venäjän kanssa. USA olisi voinut jäädä osattomaksi Irakin mittavista varoista. Niin kauan kuin amerikkalaiset miehittivät Irakia (ja on huomionarvoista, että he ovat rakentamassa maahan pysyviä sotilastukikohtia), he myös kontrolloivat Irakin öljyä. Vaikka kiiivas vastarinta vähentääkin öljyntuotantoa nyt, varmaa on, ettei pisaraakaan mene kilpailijoille kuten Kiinalle. Tässä mielessä USA on ainakin jossain määrin saavuttanut tavoitteensa; toisaalta näyttää yhä epätodennäköisemmältä, että se voisi jatkaa Irakin miehitystä enää kauan. Sotaa perusteltaessa se vetosi Irakin joukkotuhon aseisiin (joita ei koskaan löytenyt) sekä pyrkimykseen levittää ”vapautta ja demokratiaa”. Näin saatiin paljon ”hyväuskoisia hölmöjä” kannattamaan sotaa, jonka todellinen tavoite oli ryöstää Irakin luonnonvarat ja kontrolloida strategisesti tärkeää aluetta.

17.11.2006

JUSSI SINNEMAA

Etelä-Libanon 1980

Silloin oli vielä jotain ehjääkin.

Etelä-Libanon, vuosikymmenten ajan p

Nabatijan kaupunki,

Tyyros ja Siidon,

Ja Tyyroksen vieressä Rashidija, pakol

Nyt

naiset asuvat raunioissa, ja lapset.

Mihin on miehet viety?

Toisinaan

vieläkin kuuluu laukauksia.

Muistatko enää, millaista oli ennen, ja

Palestiinassa?

oommitettu

laisleiri, 8 000 ihmisen koti

sitäkin ennen, kotona

Runo ja kuva
Leenan Sarasteen kirjasta
”Rakkaani Palestiina”
vuodelta 1983

Vesipyörät eli noriat Hamassa nostavat vettä enää turistien silmäniloksi. Muuten alueella on norioita vielä käytössä.

Syyria – historiaa ja nähtävyyksiä pursuava maa

Syyria ei ollut tullut mieleeni matkakohteena, vaikka naapurimaa Jordania on jo kauan ollut yksi suosikeistani. Löysin Syyrian matkani ihan vahingossa, kun käteeni osui matkatoimisto Olympian esite jotain ihan muuta etsiessäni.

Kiertomatka,

jota liiat turistit eivät häirinneet

Ei kulunut kuin pari viikkoa matkalle ilmoittautumisestani, kun Israelin sotaretki Libanoniin alkoi ja olin jo varma, että minun Syyriaunelmani jää toteutumatta. Onneksi näin ei käynyt, vaikka alueen tilanne olikin pelästyttänyt monet matkalle aikoneet niin, että vain 11 matkailaista, puolet alkuperäisen ryhmän koosta, lähti matkaan. Perillä huomasi, että

muualtakaan ei Syyriaan ollut varsinaista turistiryntäystä. Vain hotellien aamiais- ja päivällispöydissä näkyi muitakin turisteja. Törmäsimme ryhmiin Belgiasta, Australiasta, Japanista ja Saksasta ja pienempiin porukoihin ympäri Eurooppaa.

Matkani oli kymmenen päivän kiertomatka, jonka aikana tutustuttiin Syyrian nähtävyyksiin. Välillä tuntui, että nykypäivä jäi menneisyyden varjoon. Paikallinen oppaamme Nabil Mallah on kävelevä historian kirja niinkuin hyvän oppaan tuleekin olla. Tottakai hän kertoi myös tämän päivän elämästä ja vastasi mielellään esittämiimme kysymyksiin. Moni kysymys tulee mieleen vasta nyt kotona matkan jälkeen.

Nabil sanoi, että Syyriaa ei hetkauta Bushin pakotteet tai kauppasaarrot. Syyria on omavarainen kaiken elämiseen

tarvittavan suhteen. Onneksi heillä ei ole öljyä niin paljon, että se kiinnostaisi jenkkejä. Syyria toivookin turismista maan tulevaisuuden tulolähdeä. Maan vientituotteita ovat mm. puuvilla, vehnä, ohra, fosfaatti ja oliivit. Syyria kilpailee Espanjan kanssa kolmannesta tilasta oliivien tuotannossa maailmassa.

Aleppon ja Latakian välisellä tieosuudella sekä matkalla Latakiaa takaisin Damaskokseen huomasi, miten paljon oliivipuita kasvatetaan. Palmyrassa oli paikallisen nimen mukaan paljon taateleipalmuja ja sato oli kypsynyt juuri ennen matkaamme. Pari kiloa taateleita joulupöytään löysi tiensä monen matkailaisen kassiin.

Palmyrassa ryhmämme koki käytännössä sen, että siellä ei paljon turisteja pyöri. Paikalliset kauppiat seurasivat kahden päivän aikana meitä kohteesta

toiseen. Kun meitä kuljetettiin bussilla paikasta toiseen, olivat kauppiaat moottoripyörineen jo valmiina toivotomassa meidän tervetulleiksi. Ahkerasta yrityksestä huolimatta minulta jäi pöytäliinat ostamatta, kun tinkiminen jäi kesken. Viimeinen lounaspaikkamme oli sen verran kaukana Palmyran raunioilta, ettei kauppias enää sinne vaivautunut. Palmyrassa olimme myös lähes tunnin kamelikaravaanilla melkein koko porukka. Edellinen, elämäni ensimmäinen, kamelikokemukseni oli keväältä Jordaniassa, Kuolleenmeren maisemissa. Silloin pääsin kamelikyytiin vain viideksi minuutiksi valokuvausta varten.

Ramadanin lopettamisjuhla hiljensi katuelämän

Haman kaupunki on kuuluisa Orontesjoesta vettä nostavista norioista, valtavista vesipyöristä, joiden ääni on kuulemma rauhoittava. Valitettavasti joessa oli niin vähän vettä, että pyörät pyörähtivät vain satunnaisesti. Hamassa yöpymisemme aikaan osui Ramadanin päättyminen, jota olimme uteliaina odottaneet. Ainoa näkyvä merkki oli muutama raketin paukahdus. Juhlia vietettiin ilmeisesti perheiden kesken, joten me emme päässeet niistä osalliseksi. Hotellin illallislakin olimme melkein yksin.

Seuraavaksi Aleppoon, joka normaalisti on matkan shoppailu- ja kylpemisparatiisi. Mutta Ramadanin jälkeinen juhla-aika, Eid Al Fitr, sotki pahasti aikeemme. Iltapäiväkävely Aleppon tyhjillä kaduilla antoi vilkkaasta kaupungista aivan väärän kuvan. Souk ja hamam olivat suljettuina ja pysyivät kiinni ensimmäisen illan. Toisen päivän illansuussa pääsimme kolmen naisen porukalla hamamiin kylpemään ja päivällisen jälkeen soukissa oli muutama koju auki ja saimme edes kalpean kuvan Aleppon kilometrien pituisista soukin käytävistä. Saimme tuhlattua matkarojiamme ja minäkin löysin havitteleman pöytäliinat juuri niin edullisesti, kuin olin Palmyrassa aikonut - ja vähän enemmänkin tuli osteltua.

Latakiassa ehdimme pulahtaa Väli-meressä juuri ennen auringonlaskua. Itse kaupungissa emme käyneet, sillä hotellimme sijaitsi 9 kilometrin päässä kaupungista ja matka jatkui kohti etelää heti seuraavana aamuna. Tässä hotellissa osuimme paikallisen varakkaan väen Ramadanin jälkeisen viikonlopun viettoon. Hotellissa vietettiin häitä ja siellä näin ainoan kerran koko matkan aikana, lentokenttää lukuunottamatta, turvamie-

het metallinpaljastimien kanssa. Syyrialaiset luottavat maansa turvallisuuteen niin, että ennen turvallisten jordanialaistenkin hotellien hankkimat turvalaitteet ja ovenpielien metallinpaljastimet puuttuvat yhä Syyrian hotelleista. Toivottavasti pärjäävät vastakin ilman.

Kansojen ja uskontojen sulatusuuni

Syyriassa elävät sulassa sovussa muslimit, kristittyjen monet eri ryhmät, juutalaiset ja ties mitkä. Samoin eri kansanryhmät, itse syyrialaiset, palestiinalaiset, kurdit, tserkassit, armenialaiset... elävät sovussa toistensa naapureina ja heillä on kaikilla samat oikeudet ja velvollisuudet.

Sateessa pistäydyimme ristiretkeläisten linnoituksessa Crac des Chevalierissa ja sen jälkeen päädyimme Maalulaan, jossa vielä tänä päivänä puhutaan Jeesuksen äidinkieltä, arameaa. Pieni hotellimme oli kaupungin korkeimmalla paikalla, vuorella, josta avautui hieno näkymä alas kaupunkiin. Yhdellä matkalaisista oli mukana tähtikartta. Ihailimme tähtitaivasta yllämme niin kuin olimme tehneet myös Palmyrassa. Taivas oli kirkas ja yritimme etsiä eri tähtikuvioita. Palmyran iltaan oli osunut muutama näkyvyyttä häiritsevä pilvi.

Matkamme päättyi takaisin Damaskokseen, jossa yövyimme kaksi viimeistä yötä. Damaskoksen uusin maamerkki on Four Seasons hotelli, joka ei mieles-

täni ainakaan komista kaupunkikuvaa. Yksi Damaskoksen päänähtävyyksistä, Umajadimoskeija oli minunkin, kirkkoon kuulumattoman, ehdoton kiinnostuksen kohde. Sinne oletetaan haudatun Johannes Kastajan pää. Minua ja Johannesta yhdistää sama syntymäpäivä. Moskeijassa opin, että nimet Yehia ja Johannes ovat sama nimi.

Damaskoksen soukista hankimme mausteet, karamellit, saippuat ja kuka mitäkin tarpeellista löysi. Minä käväisin 'vapaapäivänäni' iltapäivällä vielä uudelleen eksyilemässä soukin labyrinteissa. Avulioiden paikallisten avustuksella pääsin oikeaan bussiin ja jopa oikealla pysäkillä pois.

Hieno matkailukohde

Minulle jäi syyrialaisista positiivinen, ystävällinen ja auttamishaluinen kuva. Paikallisten kanssa seurustelu tosin jäi ryhmältämme Ramadanin takia aika vähäiseksi. Iltaisin, jolloin meillä olisi ollut aikaa, syyrialaiset olivat perheidensä parissa tai tapailivat ystäviään.

Kotiin palattuani jäin ihmettelemään, mikä Syyriassa pelottaa, miksi sinne ei tehdä matkoja. Todella hieno maa ja ystävällinen kansa. Toivottavasti turistit löytävät Syyrian.

LOKAKUU 2006

TEKSTI JA KUVAT MIRJA VAJE

Taateleita roikkumassa Palmyrassa.

Tunisian

Entäpä jos tavanomaisen rantaloman sijaan nousisikin erämaan laivaan rannattoman hiekkavaltameren aavoille? Tuumasta toimeksi - Saharaan!

Alllevittäytyvän keskiöisen Välimeren horisontissa loistelee *Monastir'in* kaupungin valomeri kiitoratoineen - lentokoneen ohjaamossa kapteenin ja perämiehen väliin vyötetynä sypipimeydestä kohtisyöksyvä Afrikan manner tuntuu tulevan syliin.

“Sleema! Shna hwueelek, lebbeez? Hämd'illäh, lebbeez!” Lentokentältä Sousse'en, joka on luonteva lähtöpiste etelänseikkailulle - foinikialaisten jo ennen *Karthagoa* rakentama satamakaupunki tarjoaa nähtävyyksien ohella mainion tukikohdan matkailijalle.

Vuokraamosta kompakti, ilmastoitu henkilöauto, kartta ja patterillinen pullo-tettua paikallista vettä ja matkaan pitkin sileää ja pöydäntasaista GP 1:tä. Maailman kuudenneksi suurin ja kenties parhaiten säilynyt colosseum, *El-Jem*, mykistää; keskipäivän paahteessa areenalla seisten voi yhä miltei kuulla gladiatorien, marttyyrien ja petojen äänet 30 000:n katsojan huutojen yli. Yöksi kohti tarunhoitoista *Jerban* saarta, jonka kauneus houkutteli aikoinaan Odysseuksenkin viivähtämään maisemissaan.

Aamulla mantereelle ja roomalaisten *Gergis'in* eli *Zarzis'in* kautta kohti *Medenine'ä*, “kahta kaupunkia.”

Berberien mielikuvituksellisen näköiset ghorfa-asumukset kertovat Saharan lähestyvän. Tiellä Medenines-tä *Tataouine'en* keskellä aavikkoa laiduntavat matkan ensimmäiset kamelit; autosta jalkautuva, tuttavuuttahierova

matkaaja saa osakseen lähinnä ylvästä välinpitämättömyyttä. “Jaa, inte, tauwa huuni, fisa fisa!... lä'.”

Chenini'ä lähestyttäessä tasalakisten vuorten punahehkuinen jono salpaa hengen majesteettillisuudellaan. Uskaliaasti keskellä tietä seisovan piskuisen *Akram'in* määrätietoisuus tekee vaikutuksen - nuorimies vierineuvoo kokevasti auton ylös vuorille; vanhalle moskeijalle ja antiikin berberilinnoukseen, jotka heräävät eloon asiantuntevan teinin kertomuksissa. Berberien asuinsijojen luoksepääsemättömyyteen on helppo uskoa lähestulkoon pystysuoralla vuorenrinteellä, kun perheauton moottori huutaa ykkösvaihteella sulattaen kumia kalliota vasten pyöräyttävän pudotuksen kaiteettomalla partaalla. Illansuoksi *Douiret'in* kylään, jossa satumaisen linnoitusvuoren puolirinteeseen on louhittu traditionaalisia berberihuoneita

Gorfa-asumuksiat Tataouinessa

Midesin linnoitusrauniot

Saharaan

modernein mukavuuksin! Laskeva aurinko punaa ympärillä kohoavat, väri-levät vuoret ja kuuma iltatuuli tuo tuoksuja Suuresta Etelästä.

Vuoren uumenissa levollisesti nuku-
tun yön ja herkullisen aamiaisen jäl-
keen matka jatkuu. Vuoristotieltä erka-
nee haara *Ksar Ghilane'en*, mutta pai-
kallisten mukaan reitti ei ole vielä aivan
valmis, vaan muuttuu juuri ennen mää-
räräpäätä ainoastaan nelivedolla liiken-
nötäväksi. Muinaisen imperiumin rajalinnake on lainannut maisemiaan niin
Tähtien Sotaan kuin Englantilaiselle Po-
tilaallekin. Maastoautotta on hakeudut-
tava Saharaan toista kautta - siis pä suun-
ta kohti *Douz'ia*, kamelimarkkinoiden
ja vuotuisen Saharan festivaalin kau-
punkia, Saharan Porttia. *Matmata'ssa*
maahankaivetun berberikotinsa emäntä
Aiicha vaihtaa pihallaan herkkupuodin
leivonnaiset itseleipomaansa leipään.

Tienvarsia reunustavien dyyniharjan-
teiden huipuilla juoksevia palmunrun-
ko- ja -lehvä-aitoja katsellessa vakuut-
tuu Saharan villistä voimasta; kuumuus,
tuuli ja hiekka ovat aina - sopeutui ih-
minen tai ei.

Päivän vaihtuessa illaksi matkaaja on
kulkenut Portista ja jättänyt sivilisaati-
on taakseen; etääntyen kumisevat vie-
lä Douz'in rummut tahdittaen kameli-
en keinunnan iki-aikaista rytmiä. Ennen
auringonlaskua Belgessem pysäyttää ka-
melit ja eläimet tottelevat jopa muuka-
laisen kurkkuääniä ja laskeutuvat levol-
le upottavaan hienoon hiekkaan. Tuntuu
upealta jakaa vesitilkka hiljaisuudessa
päivän viime säteiden vaihtuessa yön
samettiseen verhoon - näin on ollut ja
näin on oleva ikuisesti. Tähtikirkkaassa
yössä tuulenpyörteinä kiitävät djinni't,
autiomaan pahat henget, voivat nauraa
näkemälleen; outo, paljasjalkainen kul-

kija kaukaa taluttaa kahta kamelia ja pu-
huu niille hiljaa kummaa kieltä...

Uusi päivä ja *Zaafranen* kylä Douz'ista
länteen. Dyneillä on uupuneita viimei-
sellä levollaan; kameleita, hevosiakin,
jotkin aivan hiljan edesmenneitä, jotkin
enää vain vaalenneita luita. Murhe op-
paan kiskoessa kamelinjäännösten si-
suksista kuin pitkän, sinivihervän, käsi-
varren paksuisen köysivyvyyden - eläin-
parka on laiduntaessaan syönyt kaik-
kialla pyöriviä ohutmuovipusseja, jotka
vähitellen ovat tukkineet juhdan ruoan-
sulatuselimistön. "M'skhiino, jaa rab-
bi..."

Tie *Kebili'stä Tozeur'iin* kulkee *Chott
El-Jerid'in*, valtaisan kuivuneen suola-
järven halki - lähes sadan kilometrin tai-
val huikaisevan valkeana kimalteleval-
le suolalle pengerretyllä viivasuoralla
maantiellä on kokemus. Kansallisrunoi-
lija *Abul Kacem Chabbin* synnyinkau-

Douz'in markkinat

pungissa, Tozeur'issa, ihastuttaa kaunis, geometrinen tiiliarkkitehtuuri ja läheisessä *Nefta'n* keidaskaupungissa lisäksi neljännesmiljoona palmua.

Algerian rajalle matkatessa saapuu *Chebika'n* keitaan vesiputouksille ja *Tameghza'n* vuoristokanjoneihin, joiden kupeelle yöksi.

M'hammed opastaa hylättyyn vanhaan *Tameghza'an* ja vaellukselle kanjonien rotkonpohjien puroille, joista saattaa tehdä kiintoisia geologisia löytöjä. Aivan rajan tuntumassa, *Mides'issä*, voi kanjonien vuorenhuippujen linnoutusraunioilta katsella *Algeriaan*. Paluumatka vuorten yli vie fosfaattikaivoksesta tunnetun *Metlaoui'n* kautta kohti (e.a.a. perustettua) *Gafsa'a*, roomanvaltan *Capsaa*, ja edelleen aina moskeijoiden pyhään *Kairouan'iin*, Islamin neljänneksi tärkeimpään kaupunkiin, josta

viimein takaisin *Sousse'en*.

Tunisia on ihastuttava ja hämmästyttävä kaleidoskooppikuva historiaa, myyttejä, perinteitä, nykyaikaa, lämpöä, makuja ja värejä, joista jokainen löytää omat kosketuskohtansa. Tunisialaiset ovat aidosti ystävällisiä, aurinkoisia ja vieraanvaraisia sekä oikeutetun ylpeitä kauniista ja ikivanhasta maastaan - myös kaupunkien poliisit ja taajamien ulkopuolella maanteillä partioivat kansalliskaartilaiset, jotka valvovat turvallisuutta (ja nauravat suopeasti paikoin kenties ylinopeastikin autoilevan matkailijan pikemminkin yritteliäälle kuin ymmärrettävälle tunisianmurteelle). "Jaa huuja, jaa äizzek, eena min Finlanda... na'am, shukran, jaa huuja, b'sleema!"

KARE POHJAVIRTA

Kirjoittaja ajoi kesällä yli 2800 km vain kokeakseen Suuren Etelän ja ihmisen pienuuden.

Kaiken tämän voit kokea myös paljon vaivattomamminkin: Suomesta järjestetään räätälöityjä pakettimatkoja Tunisiaan ja eritoten Suureen Etelään, Saharaan; järjestäjänä ja oppaana tunisialais-suomalainen ammattilainen.

Lisätietoja:

Sania Charrad, 040- 558 11 43

Ramadanin viettoa Libyassa

Matkustamme Tripoliin, Libyan pääkaupunkiin, Ramadanin, muslimien pyhän paastokuukauden aikana. Ramadanina muslimit eivät syö eivätkä juo auringon nousun ja laskun välillä. Myös mm. tupakanpoltto ja seksuaalinen kanssakäyminen on kielletty.

Päivät alkavat aamuviiden jälkeen kun syömme suhoorin, aamupalan. Syömme yleensä edelliseltä päivältä jäänyttä ruokaa, leipää ja hedelmiä. Aamuruokuksen, fajrin, jälkeen suurin osa ihmisistä menee takaisin nukkumaan herätäkseen iltapäivällä. Naisilla päivä kuuluu ruokaa laittaessa, sillä Ramadanina herkutellaan. Kaupat sulkeutuvat viiden aikaan ja tiet ruuhkautuvat, kun kaikki yrittävät ehtiä kotiin ennen iltarukousta, maghribia. Kun rukouskutsu kuuluu, on aika rikkoa paasto. Syömme lattialla istuen taateleita, halvaa ja makeita herkkuja sekä juomme maitoa. Seuraavaksi suurella pyöreällä peltitarjottimella tuodaan shorbaa, keittoa, jota syödään vain Ramadanina. Shorbassa on lihaa tai kalaa, kikherneitä ja pieniä makaroneja. Shorban kanssa syömme mm. täytettyjä paprikoita, viininlehtikärryleitä, pizzaa ja friteerattuja kanapaloja. Varsinainen pääruoka on vasta näiden jälkeen. Pääruokana on usein couscousia, kanaa ja riisiä tai spaghettia ja lihaa. Jälkiruoksi syömme hedelmiä ja juomme libyalaista teetä. Teen valmistus on ohjelmanumero itsessään enkä vielä kolmen viikon aikana päässyt sen saloihin.

Illalla ja yöllä Tripolin kadut täyttyvät ihmisillä. Paastokuukauden päättää Eid al-Fitr -juhla, jota varten kaikille hankitaan uudet vaatteet. Kaupat ovat täynnä äitejä lapsineen, pienimmät nukkuvat sylissä. Autolla liikkuminen on hankalaa, sillä tiet ovat tukossa. Pelkkä ajomatka keskustaan kestää tunnin. Keskustan kadut on koristeltu lipuin ja valoin. Ravintolat ja kaupat ovat auki aamuviiteen asti. Käymme myös tivolissa, jotka on tullut viihdyttämään yöllä eläviä libyalaisia.

Eid-juhlaa edeltävänä iltana leivomme taateli- ja pähkinäpikkuleipiä. Naiset koristelevat kätensä ja jalkansa hennalla.

Eid-juhla aamuna kaikki pukeutuvat juhla-asuihin. Miehillä on pitkät valkoiset kaftaanit, kun he lähtevät moskeijaan yhteisrukoukseen. Naiset valmistautuvat vieraiden tuloon laittamalla tarjottavat valmiiksi. Miesten palattua alkaa vieraita tulla. Kaikille toivotetaan kul am wa antum bihayr, onnea seuraavalle vuodelle.

Lapset saavat eidinä rahaa, jolla he käyvät ostamassa lähialueen kojuista herkkuja ja leluja. Illalla koko perhe kerääntyy pihalle istumaan. Vielä seuraavina kahtena päivänä vietetään eidiä ja sen jälkeen alkaa arki.

TEKSTI JA KUVA ELINA WALLIN

Kauppakuja Tripolisissa.

Yhteydenottokortti

Haluan liittyä Arabikansojen ystävyysseuraan
 Ilmoitan muuttuneet yhteystietoni

Nimi
 Osoite

Sähköpostiosoite
 Puh, nro

Haluan tietoa AKYS:ista
 Haluan tietoa kummitoiminnasta

Haluan AKYS:in sähköpostilistalle,
 jossa tiedotetaan ajankohtaisista asioista.

Ota yhteyttä

Arabikansojen
ystävyyssseura ry

PL 698, 00101 Helsinki

<http://www.kaapeli.fi/akys>

Elina Wallin 041-459 4386

Jäsenmaksu 15 euroa,

työttömät, eläkeläiset,
opiskelijat ja muut
vähävaraiset 10 euroa

Jäsenmaksutili
800012-166 9356

Retkellä

Diabetesleiriltä elämän eväitä Betlehemissä

AKYS rahoitti viime kesänä Betlehemissä diabeetikolosten ja -nuorten kaksiviikkoisen kesäleirin kustannukset, joten diabeetikolapset saattoivat osallistua siihen äiteineen ja sisaruksineen maksutta. Ihmisten köyhtyminen on Palestiinassa kouriintuntuva, sillä asukkailta ovat vieneet elinmahdollisuudet palestiinalaishallinnon kyvyttömyys maksaa palkkoja, turistien katoaminen ja se, ettei Israelin puolelle pääse enää töihin. Tämän hetkessä ahdingossa jo se, että joku ylipäänsä pystyi järjestämään jotain lapsille, ja vielä ilmaiseksi, oli ruhtinaallista. Kaksiviikkoiselle leirille osallistui miltei pari sataa henkeä. Betlehemiläisten ohella leirille osallistui diabeetikoita myös Hebronista.

Palautus:

Arabikansojen ystävyysseura
PL 698
00101 Helsinki

postimerkki

Vierailin lokakuussa Betlehemissä ja haastattelin 14 diabeetikkolasta perheineen. Lähes yksimielisesti haastateltavat kertoivat, että leiri oli hieno ja että leirillä oppi elämään diabeteksen kanssa aikaisempaa paremmin. Opetusta oli järjestetty iän mukaan tasoryhmissä ja erikseen äideille. Monesta suusta kuului toteamus, että oli ihanaa nähdä monta muuta, joilla oli sama sairaus. Enää ei tarvinnut tuntea olevansa ainoa, jolla on tämä riesa.

Jouduin myös törmäämään muutamaani vaikeuksiin ymmärtää sanoma oikein: olin ollut hämmästynyt kun aika moni lapsi valitti minulle, että leiriruoka oli pahaa. Lopussa tapaamani 17-vuotias *Sahar* ilmaisi asian sitten toisin: ruoka oli ihanaa kun se oli tehty niin terveellisesti!

Opetuksen lisäksi leirillä oli järjestetty retkiä sekä monia lapsille mieluisia harrastuspiirejä teatterista ja urheilus-

ta arabialaisten kalligrafiien tekemiseen. Kaikkiaan leiri oli mitä ilmeisimmin päässyt tavoitteeseensa: antanut uutta tietoa, nostanut myönteistä asennoitumista diabeteksen hoitoon sekä lasten itsetuntoa. Tuota itsetuntoa tarvitaan kosolti, sillä perinteinen palestiinalainen yhteisö ei esimerkiksi hevin usko, että diabeetikkonuori voisi olla kyvykäs opiskelemaan. Lapset ja perheet joutuvat alistumaan tai taistelemaan oikeuksista tavalla, jota Suomessa on vaikea kuvitella. Paikallisen diabetesyhdistyksen puheenjohtaja kertoi, että perheet kääntyvät heidän puoleensa voidakseen terästää vaatimusta opiskeluluvan saamiseksi.

AKYSin diabeteskeräys jatkuu yhä. Ensi vuoden tavoitteena on tukea leirin ohella diabetesaiheisen tietoiskufilmin valmistamista koulujen käyttöön diabeetikoiden syrjinnän torjumiseksi. Jos haluat osaltasi tukea tätä projektia soi-

Äitien oppitunti ulkosalla

ta: Ilona Junka 044-300 2039 tai ota yhteyttä AKYSin nettisivujen välityksellä. Yksittäisiäkin rahalahjoituksia otetaan mielellään vastaan tilille 800013-990505. (keräyslupa: OKU 42A.) Yhteystiedot antaneille toimitetaan tietoa työn etenemisestä.

ILONA JUNKKA

Pojat leikin touhussa

جمعية الصداقة الفنلندية - العربية

Anna erilainen lahja: iloa palestiinalaislapsille

Palestiinalainen poika sanoi suomalaiselle vapaaehtoiselle: "Tuotko minulle ensi kerralla aasin?"

Tämä kuvaa paikallisen lapsen suurta haavetta. Aasi ei ole siellä vain lemmikki, vaan sen avulla voi saada työtä ja auttaa perhettään. Palestiinassa köyhyys kasvaa ja monet perheen isät eivät ole saaneet palkkaa kuukausiin. Emme voi tarjota lapsille aseja, mutta voimme auttaa siinä, että kurjuuden keskelläkin olisi kivaa. Palestiinalaislapset ovat iloisia pienestäkin saamastaan huomios- ta, muovailuvahasta, kasvomaalauksesta ja yhdessä tekemisestä.

Palestiinassa koululuokat ovat suuret ja monet koulut kärsivät huomattavasta resurssipulasta. Loppuvuonna 2006 julkiset koulut olivat Palestiinassa suljettuina kolme kuukautta. Koulujen toiminta on ulkopuolisen avun varassa, joka on entisestään vähentynyt. Kuitenkin palestiinalaislapsilla on monia ongelmia: keskittymis- ja oppimisvaikeudet, ylivilkkaus ja aggressiivisuus ovat tavallisia. Lapset tulevat vaikeista olosuhteista ja ovat usein nähneet väkivaltaa. Lapselle esimerkiksi isän silmien sitominen ja pidättäminen kodista, jonka pitäisi olla lapsen turvapaikka, luo pitkäkestoisia pelkoja. Kouluissa on mahdollisuus antaa ryhmämuotoista kuntoutusta miehityksestä kärsiville lapsille. Ryhmissä lapset voivat purkaa tunteitaan ja nauttia saamastaan huomiosta.

Psykologien Sosiaalisen Vastuun projekti "Mielenrauhaa Palestiinaan" avustaa väkivallasta ja miehityksestä kärsiviä perheitä. Projektissa toimii kolme paikallista psykologia Palestinian Medical Relief Society'sta. Apua välitetään Ramallahiin ja muuallekin miehitytyn Länsirannan ja Gazan alueille.

Voit tukea kuntoutustoimintaa lahjoittamalla rahaa materiaalien hankkimiseksi leikkiryhmää varten.

12 € kaksi kiloa muovailuvahaa

25 € legosetti

40 € kasvomaaleja koko ryhmälle

SAMPO 800010-70872446 PSV/Mielenrauhaa Palestiinaan, viitenumero 1232

Lahjan antajat saavat hyvän mielen lisäksi

valokuvan lapsille järjestetystä leikkiryhmästä. Ilmoita yhteystietosi joko:

Raija-Leena Punamäki 040-7722559 raija-leena.punamaki@uta.fi

tai Virpi Lähteenmäki 044-2560562 virpi.lahteenmaki@welho.com

(keräyslupa OKU1378A)